

„Pa Kreicburgas un Jēkabmiesta ielām” Orientēšanās sacensības 2013

1.jautājums.

Krustpils luterāņu baznīcas draudze jau pirmās Latvijas brīvvalsts laikā aktīvi nodarbojās ar labdarības un palīdzības darbu, Dāmu komiteja rīkoja Ziemassvētku eglītes trūkumcietējiem, labdarības vakarus un mantu izsoles. Sevišķi iecienīti bija t.s. bazāri ar loteriju, teātra izrādi, putēju orķestri un bufeti. Atmosferā laikā draudzes aktivitātes uzplauka no jauna. Sākot ar 1997.gadu augustu par tradīciju kļuva Krustpils luterāņu baznīcas dārzā rīkotās Draudzes dienas ar devīzi „Cilvēks nedzīvo no maizes vien”. Tajās Tika rādīti dažādi priekšnesumi, notika ziedu izstādes, kopīga sadziedāšanās un pat sporta sacensības.

Jautājums: Ar ko tradicionāli noslēdzās Krustpils luterāņu baznīcas Draudzes dienas:

- 1) gleznu izstādi
- 2) **šaha turnīru**
- 3) šautriņu mešanas sacensībām
- 4) garīgajām pārrunām
- 5) draudzības skrējienu

2.jautājums

Kā sauc attēlā redzamo objektu, kur tas atrodas un kā sauc attēlā redzamo upi?

Mīlestības tiltiņš pār Donaviņu aiz Krustpils luterāņu baznīcas.

3.jautājums.

1882.gada 16.martā Krustpilī dzimusi ievērojamā gleznotāja Emma Baltmane. Jau mācoties Jēkabpils Marijas skolā, guvusi teicamas sekmes zīmēšanā, tāpēc skola sagādāja atbalstu izglītības turpināšanai Pēterburgas Mākslas akadēmijā. Zaudējot agri vīru, Emma Baltmane lielāko mūža daļu nodzīvojusi viena. Viņas pasaules uzskats balstījies kristīgā pārliecībā, ko māksliniece neslēpa arī padomju gados. Emma Baltmane bija pirmā māksliniece, kura dzīvoja Krustpilī un savu talantu veltīja dzimtajai pilsētai un tās ļaudīm. Popularitāti ieguvusi 1930. gadu vidū ar gleznotiem Krustpils tirgus skatiem.

Jautājums: Kas bija gleznotājas Emmas Baltmanes vīrs Kārlis Baltmanis:

- 1) Jēkabpils apriņķa slimnīcas ārsts

2) Krustpils pilsētas galva

- 3) Krustpils pamatskolas skolotājs
- 4) Latgales artilērijas pulka vetārsts
- 5) Krustpils dzelzceļa stacijas priekšnieks

4.jautājums.

Līdz pat 19.gs. sākumam krustpiliešiem nav bijis nevienas skolas. Ap 1800.gadu no simts iedzīvotājiem lasīt pratis tikai viens. Situācija krasi uzlabojās līdz ar pirmās draudzes skolas atvēršanu Krustpilī pie tagadējās dzelzceļa stacijas, bet jau 1868.gada 5.novembrī tika atklāta Lielā tautas skola Krustpilī. Arī pirmās Latvijas brīvvalsts laikā bērni šeit apguva pamatskolas kursu. Taču, lai mācītos vidusskolā vai ģimnāzijā, mācīties gribētājiem krustpiliešiem bija jādodas uz citu pilsētu un ceļā bieži jāpārvar nopietni šķēršļi.

Jautājums: Kur atradās Krustpilij tuvākā ģimnāzija:

- 1) Pļaviņās
- 2) Jaunjelgavā

3) Jēkabpilī

- 4) Līvānos
- 5) Daugavpilī

5.jautājums.

Krustpils valsts pamatskola bija iekārtota divstāvu koka ēkā pilsētas galvenajā ielā. 20.gs. 20.gadu beigās tika uzcelta jauna divstāvu mūra ēka ar centrālo apkuri. Jaunajā ēkā atradās pusdienu zāle, bet virtuve bija ierīkota vecajā ēkā.

Jautājums: Ko katru dienu pa ielu nesa skolas bērni no vecās skolas ēkas uz jauno skolu:

- 1) tāfeli
- 2) grāmatas un burtnīcas
- 3) skolas solus

4) zupas katlu

- 5) traukus un galda piederumus

6.jautājums.

Krustpils vecākā aptieka dibināta ap 1860.gadu, tās pirmais īpašnieks bija provizors Krauze. No 1893.gada līdz 1918.gadam aptieka piederēja tirgotājam Rivošam, turpmāk aptiekāra palīdzei Valentīnai Bonderei. Aptieka vairākkārt mainījusi mājvietu, no 1929.gada atradusies Rīgas ielā 113. 1930.gadā provizors Donāts Čamanis ierīkoja otru aptieku Krustpilī.

Jautājums. Provizors ir:

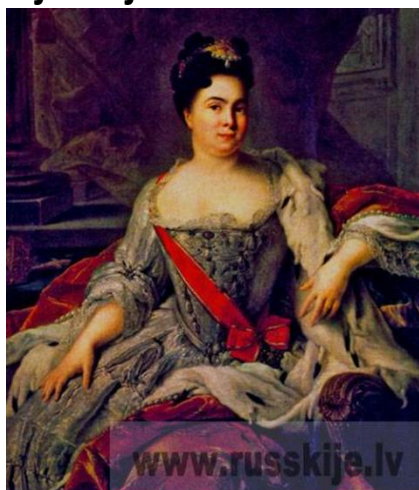
- 1) pārtikas un rūpniecības preču (t.sk. medikamentu) izplatītājs un piegādātājs

2) medicīnas darbinieks ar augstāko farmaceitisko izglītību; farmaceits

- 3) aptieku finanšu inspektors un auditors
- 4) statistikas pārvaldes darbinieks

5) Krievijas valsts domes deputāts

7.jautājums.

Krievijas ķeizariene Katrīna I (īstajā vārdā Marta Skavronska) bija dzimusi 1684.gadā Latvijā, bijusi mācītāja Ernsta Gлика audžumeita, vēlāk grāfa Šeremetjeva kalpone un kņaza Meņšikova veļas mazgātāja. Kā vēsta nostāsts, Ziemeļu kara laikā, kad krievu karaspēks bija izvietojies Krustpilī, Martu ieraudzīja cars Pēteris I un 1712.gadā viņa kļuva par Pētera I sievu, pieņemdamā vārdu Katrīna. Viņai par godu cars nodibināja Svētās Katrīnas ordeni. 1727.gadā pēc Pētera I nāves Katrīna tika kronēta par ķeizarieni un kļuva par Katrīnu I.

Jautājums: Attēlā Katrīna I redzama krāšņā tērpā, kam raksturīgas košas krāsas, izteikti apjomi un formas gleznainums. Nosauciet apģērbu stilu, kurā darināts ķeizarienes Katrīnas I tērps:

- 1) klasiskais
- 2) **romantiskais**
- 3) eklektika
- 4) glamūrs
- 5) gotika

8.jautājums.

Pilsētas pastāvēšanas sākumā nelielā Filozofu ieliņā bija neapbūvēts ceļš, kas veda uz Ābeļu muižu. 19.gs. beigās šeit dzīvojušas vairākas vecticībnieku ģimenes. Šī laika lieciniece ir koka ēka Nr.8 (celšanas gads 1890), kuras fasādē saglabājušies kokgriezumā veidoti sandriki. Ēka celta kā vecticībnieku draudzes māja. Filozofu ielā dzīvoja cara laika policists, arī zemnieks un vecticībnieku kora vadītājs Olimpijs Fedotovs, kā arī Jēkabpils Dievmātes Patvēruma pareizticīgo baznīcas virspriesteris Haritons Gorbačevskis. Ielas galā tuvāk pilsētas centram kvartālā starp Pļaviņu (agrāk Krasta) ielu un Filozofu ielu atradās Dingas vilnas vērptuve, kas dažbrīd kalpoja arī par elektriskās strāvas avotu pilsētai. 1927.gadā uzņēmums pāriet Friča Meržinska īpašumā un tiek saukts par Vilnas un drēbju apstrādes iestādi.

Jautājums: Kas ir sandriki un kurai ēkas daļai tie raksturīgi:

- 1) sienas augšējā daļa, uz kuras balstās pārsegums
- 2) dekoratīvs izvirzījums sienā
- 3) kolonas rotājošs elements
- 4) lokveida pārsegums starp balstiem

5) detaļa virs logu vai durvju ailām

Uzdevums: Ierakstiet tagadējo ielas numuru ēkai, kurā atradās vecticībnieku draudzes māja. **Ēka Nr 8.**

9.jautājums.

Jēkabpilī, Brīvības ielā 141, atrodas mūzikas pedagoga, Latvijas ievērojama mūziķa Pētera Sīpolnieka dzimtas mājas — tagad memoriālā māja, kurā agrāk bija izvietots mākslas salons „Pie Sīpolnieka”. Pēteris Sīpolnieks dzimis 1913.gada 14.jūnijā drēbnieka ģimenē, mācījies Jēkabpils ģimnāzijā, kuru pabeidz 1932.gadā un turpina vēl dzīvot vairākus gadus Jēkabpilī un bieži muzicē kamerkoncertos. 1939.gadā uzsāk studijas Latvijas Konservatorijā. Beidzot studijas, ir Emīla Dārziņa Rīgas mūzikas skolas direktors, veicina orķestra, zēnu kora un ansambļa koncertdarbību.

Jautājums: Kāda mūzikas instrumenta spēli studēja Pēteris Sīpolnieks Latvijas Konservatorijā:

- 1) klavieres
- 2) vijoli
- 3) akordeonu
- 4) ērģeles**
- 5) čellu

10.jautājums.

Jēkabpils Dievmātes Patvēruma baznīca celta 1783. gadā bazilikāņu klostera dievnams. Dievkalpojumi tajā notika pēc Uniātu jeb grieķu katoļticīgo rita. 1833.gadā izveidota jauna fasāde, iegādāts zvans un veikts ērģeļu remonts. 1839.gadā ar imperatora Nikolaja I pavēli par Ūnijas aizliegšanu kādreizējā uniātu — baziliaņu klostera baznīca kļūst par pareizticīgo baznīcu. 1927.gadā tika iegādāts zvans, kas tika izliets Liepājā. Dievkalpojumi notika arī Otrā Pasaules kara laikā.

1950.gada maijā padomju vara Dievmātes Patvēruma baznīcu draudzei atsavina. Dievnāmā tiek iekārtota mēbeļu noliktava. 1956. gadā baznīcas telpās tiek iekārtota Jēkabpils Vēstures muzeja mākslas nodaļas ekspozīcija. Atmodas laikā baznīca tiek atdota katoļu baznīcai, kura vēlāk to atdod Latvijas Pareizticīgo baznīcai.

Jautājums: Cik kilogramus svēra 1927.gadā Liepājā atlietais Dievmātes Patvēruma baznīcas zvans?

- 1) 800 kg
- 2) 1010 kg
- 3) 930 kg**
- 4) 775 kg
- 5) 875 kg

11.jautājums.

Jēkabpils vēstures muzejs - paprāva divstāvu ēka Brīvības ielā 171. Ēka celta 1820.gadā valsts bankas vajadzībām, bet pēc jaunas bankas ēkas uzcelšanas, tika nodota skolai. 1941.gada 1.janvārī muzeju atdalīja no skolas, tam piešķīra algotus darbiniekus - direktoru un apkopēju, paredzēja līdzekļus citām vajadzībām. Muzeja pirmais direktors bija Bruno Arnolds Štokmanis, kas ar īpašu rūpību vāca un glabāja materiālus muzeja ekspozīcijai. 1960.gadā muzeja vadību pārņēma Valentīns Cirsis, kurš muzejā strādā līdz 1994.gada 8.februārim. 1996.gada 6.septembrī muzejs pārceļas no savām vecajām telpām uz Krustpils pili.

Jautājums: Kas atradās muzeja ēkā Otrā pasaules kara laikā:

- 1) kara hospitālis
- 2) **vācu armijas karaspēka štābs**
- 3) vācu armijas virtuve
- 4) maizes un citu pārtikas produktu izdalīšanas punkts
- 5) patversme

12.jautājums.

No 1949. līdz 1969.gadam Jēkabpilī, Brīvības ielā 190 netālu no pareizticīgo baznīcas Daugavas krastā atradās restorāns, kas bija iecienīta jēkabpiliešu pusdienašanos vieta. Šeit bieži mēdza iegriezties vēstures muzeja direktors Bruno Arnolds Štokmanis, Jēkabpils 1.vidusskolas skolotāji, kā arī citi jēkabpilieši. Restorāna virtuve atradās pagrabstāvā un oficiantēm ar pasūtīto ēdienu vajadzēja kāpt pa šaurām stāvām kāpnītēm uz klientu zāli, kas atradās pirmajā stāvā. Patlaban ēkai uzbūvēts otrs stāvs un tajā ierīkots hotelis „Luīze”.

Jautājums: Kā sauca restorānu:

- 1) **„Daugava”**
- 2) „Lido”
- 3) „Gulbis”
- 4) „Vilnis”
- 5) „Staburags”

13.jautājums.

Arvīda Žilinska Jēkabpils mūzikas skola oficiāli dibināta 1957.gada 7.augustā, bet darbību uzsāka 1958.gadā. Skolas sākotnējais nosaukums bija Jēkabpils bērnu mūzikas skola. Skola atrodas skaistā vietā – Daugavas krastā. Skolas rīcībā ir 2 ēkas. 2012.gadā skolai apritēja 55 gadi. Skolā ļoti populāra ir kolektīvā muzicēšana. Darbojas 2.klases pūtēju orķestris, vecāko klašu pūtēju orķestris, kvarteti, sitaminstrumentu ansambļi, kamerorķestris, akordeonistu orķestris, čellistu ansamblis, dueti, vokālie ansambļi, 1.klašu koris un kora klases (2 kori).

Jautājums: Kad skolai piešķirts komponista Arvīda Žilinska vārds.

- 1) 2001.gada 30.maijā
- 2) **2002.gada 1.jūnijā**
- 3) 1998.gada 14.septembrī
- 4) 2004.gada 18.novembrī

5) 1999.gada 1.septembrī

14.jautājums.

Vieni no lielākajiem Daugavas plūdiem Jēkabpils vēsturē bija 1931.gada plūdi. Tie Jēkabpili pārsteidza 23.aprīlī, kad Daugava izgāja no krastiem un appludināja daudzas pilsētas ielas. Upes krastmala applūda līdz pat Brīvības ielai, kas tajā laikā bijis neparedzēti augsts līmenis. Tas pārsniedza vidējo vasaras līmeni par 5,56 metriem.

1931.gada Daugavas plūdus Jēkabpilī bija nofotografējuši tā laika fotogrāfi, bet kāda grāmatu veikala īpašnieks pasūtīja fotogrāfiem pastkaršu komplektu ar plūdu skatiem, kas tika izgatavots augstā mākslinieciskā kvalitātē, bet vēlāk pārdots grāmatveikalā.

Jautājums: Kā sauca grāmatu veikala īpašnieku?

- 1) Andrejs Eglītis
- 2) Jānis Mazurs
- 3) Fridrihs Eihenbaums
- 4) **Voldemārs Šņornieks**
- 5) Viesturs Plūme

15.jautājums.

Senākās ziņas par rūpniecisku kokmateriālu pludināšanu pa Daugavu rodamas jau 16.gs., bet īpašu lielus daudzumus baļķu pludināja trīs gadsimtus vēlāk. Plostnieku darbs bija atbildīgs un bīstams, tāpēc arī maksa par to bija naudasmakam tīkama. Labākos plostniekus karavanščiki, jeb uzņēmēji, kas vada plostu siešanu un pludināšanu, sarunāja jau laikus. Kad korņiki, jeb plostā stūrmaņi bija salīgti, tie savukārt meklēja sev divus vai trīs palīgus, kurus dēvēja par malačiem. Nereti malača vietu dabūja korņika jaunākie brāļi vai dēli, pat sievas un meitas.

Jautājums: Kas ir drigalkas?

- 1) kokmateriālu krautuves
- 2) plostnieku palīdzes
- 3) **plosta airi**
- 4) plostā posmi
- 5) baļķu nostiprināmās virves

16.jautājums.

Attēlā redzamā ēka atrodas Jēkabpilī, būvēta 19.gs. beigās. Šajā ēkā savulaik bija izvietojusies nozīmīga Jēkabpils iestāde, vēlākajos gados ēka tikusi uzlabota, bet

Pirmā Pasaules kara laikā slēgta. Latvijas pirmās brīvvalsts laikā šo ēku nopirka ārsts Jānis Pusbarnieks, kurš to pārbūvēja un ierīkoja doktorātu. Padomju varas gados šajā ēkā atradās plaušu slimību dispansers.

Jautājums: Nosakiet, kas ir attēlā redzamais objekts:

- 1) Jēkabpils pamatskola Brīvības ielā
- 2) Dzintarzemes Kapču krogs (aiz tag. Blaumaņa ielas)
- 3) Kugrēna mūzikas instrumentu fabrika Brīvības ielā
- 4) krogs „Eiropa”
- 5) **Jēkabpils Marijas skola Lielajā (tagad Brīvības) ielā**

17.jautājums.

Jēkabpils pilsētas parks jeb t.s. Kroņa dārzs izveidots 19.gadsimta otrajā pusē kā bagāto jēkabpiliešu iecienīta atpūtas un izpriecu vieta. Apkārt dārzam bija mūra (vēlāk koka) žogs, dārzā darbojās restorāns, spēlēja orķestris un uzstājās cirka mākslinieki. Parka teritorijā atrodas Strūves ģeodēziskā loka punkts un torņa makets, kas 2005.gadā iekļauts UNESCO Pasaules kultūras mantojuma sarakstā.

Jautājums: Kāda ievērojama cilvēka krūšutēls (skat. attēlu) tika uzstādīts pilsētas parkā padomju gados:

- 1) latviešu komponista Arvīda Žilinska
- 2) **krievu dzejnieka Aleksandra Puškina**
- 3) vācu rakstnieka Johana Volfganga Gētes
- 4) astronoma Vilhelma Strūves
- 5) krievu dzejnieka Vladimira Majakovska

Izmantotie avoti:

Atdzimšanas ceļu sāk Vissvētās Dievmātes Patvēruma pareizticīgo baznīca. Brīvā Daugava, 2008.gada 29.aprīlī.

Ābolniece, Ligita. **Krustpils luterāņu baznīca gadsimtu plūsmā.** 2009.

Berķe, Ieva. **Emmai Baltmanei 125.** Brīvā Daugava, 2007.gada 22.marts.

Berķe, Inese. **Jēkabpils vēstures muzejam – 90.** Brīvā Daugava, 2010.gada 23.janvārī.

Bērziņa, Iluta. **Izstāde „Cel mani pār par Daugavu”**. Brīvā Daugava, 2011.gada 29.martā..

Gailīte, Skaidrīte. **Jēkabpils**. Rīga, 2002.

Kalniņa D. **Skolas Krustpils apkārtnē**. Brīvā Daugava, 1991.gada 19.februāris.

Ķuzāne, Lūcija. **Jūnijā — ziedu un Līgo mēnesī**. Brīvā Daugava, 2008.gada 21.jūnijā.

Ķuzāne, Lūcija. **Sens, tik sens bij tas laiks**.2011.

Lejup pa upi laižas plostnieki. Ilustrētā Pasaules Vēsture, 2913.g. maijs.

Lukšēvica, Dace. **Laikmeta liecības pilsētas apbūvē**. 2001.gada 15.februāris.

Piecdesmit gadi mūzikas skaņās. Brīvā Daugava, 2008.gada 12.janvārī.

Skujiņš, Arnis. **Zilā saite**. Rīga, 2009.

Zobene, Lonija. **Par senajām skolām Jēkabpilī** . Brīvā Daugava, 1990. 5.jūnijā.

Interneta resursi:

www.arhivi.gov.lv

<http://biographien.lv>

www.jekabpilsmuzejs.lv

www.letonika.lv

<http://lv.wikipedia.org>

www.zudusilatvija.lv